

Mars 2023

Farsæld á fyrsta ári

Innleiðing laga um samþættingu þjónustu í þágu farsældar barna árið 2022

Stjórnarráð Íslands

Mennta- og barnamálaráðuneytið

Útgefandi:

Mennta- og barnamálaráðuneytið

Mars 2023

mrn@mrn.is

mrn.is

Umbrot og textavinnsla:

Mennta- og barnamálaráðuneytið

©2023 Mennta- og barnamálaráðuneytið

Efnisyfirlit

Útdráttur.....	4
1. Inngangur	5
2. Vinna að innleiðingu	7
2.1 Verkefnastjórn og innleiðingarteymi.....	7
2.2 Þingmannanefnd	7
2.3 Stýrihópur Stjórnarráðsins í málefnum barna.....	7
2.4 Starfshópur fulltrúa þjónustuveitenda, foreldra og barna í framlínu	8
2.5 Fjárhagslegur ávinningur og fjármögnun	8
2.6 Skipting fjármagns.....	8
2.7 Innleiðing laganna í framhaldsskólum	10
2.8 Innleiðing laganna í íþróttá- og tómstundastarf.....	11
2.9 Vinna að reglugerðum og reglum	11
2.10 Kynningarfundir og fræðsluefni	12
3. Barna- og fjölskyldustofa.....	13
3.1 Farsældarrúta.....	13
3.2 Frumkvöðlasveitarfélög.....	14
4. Samstarf við Háskóla Íslands	15
4.1 Lektorsstöður	15
4.2 Diplómanám.....	15
4.3 Grunnrannsókn.....	16
5. Staða innleiðingar í árslok	17
5.1 Innleiðing í frumkvöðlasveitarfélögum	17
6. Helstu verkefni ársins 2023	20
Viðauki 1.....	21
Viðauki 2.....	26

Útdráttur

Lög um samþættingu þjónustu í þágu farsældar barna¹ voru samþykkt á Alþingi þann 11. júní 2021 með öllum greiddum atkvæðum og tóku lögin gildi 1. janúar 2022. Undirbúningur innleiðingar farsældarlaganna hófst strax eftir samþykkt þeirra árið 2021 og árið 2022 var víðsvegar um landið markvisst unnið að innleiðingu á vettvangi ríkis og sveitarfélaga. Horft hefur verið til þess að innleiðing laganna geti tekið allt að fimm ár eða til ársloka 2026. Að innleiðingu laganna koma fjölmargir starfshópar, nefndir og teymi, kjörnir fulltrúar, starfsfólk ráðuneyta og undirstofnana, starfsfólk sveitarfélaga og ekki hvað síst fulltrúar þjónustuveitenda í framlínu auk fulltrúa foreldra og ungmenna.

Mennta- og barnamálaráðuneyti, í samstarfi við Barna- og fjölskyldustofu, tók þátt í um hundrað viðburðum innanlands og erlendis árið 2022 þar sem farsældarlögin voru kynnt og innleiðing þeirra rædd. Á fyrsta ári innleiðingar laganna hefur verið lagt kapp á að vinna að leiðbeinandi verklagi auk vinnu við nauðsynlegar reglugerðir og lagabreytingar.

Á grundvelli samninga milli mennta- og barnamálaráðuneytis og Háskóla Íslands hafa verið settar á laggirnar tvær tímabundnar lektorsstöður við Félagsráðgjafardeild skólans til að efla kennslu og rannsóknir í þeim tilgangi að styðja við innleiðingu farsældarlaganna. Háskóli Íslands bauð haustið 2022 upp á nýja námsleið, 30 eininga diplómanám í farsæld barna. Á grundvelli samnings milli mennta- og barnamálaráðuneytis og Félagsvísindastofnunar HÍ var á árinu 2022 hafin vinna við rannsókn sem leggur grunn að mati á árangri löggjafar um samþættingu þjónustu í þágu farsældar barna.

Við lok árs 2022 var meirihluti sveitarfélaga kominn af stað í innleiðingunni en mislangt þó. Mörg sveitarfélög höfðu ráðið verkefnastjóra og/eða skipað þverfaglegan stýrihóp um innleiðinguna og fleiri stefndu á slíkt hið sama. Nokkur sveitarfélög voru komin það langt að foreldrar gátu óskað eftir samþættingu samkvæmt farsældarlögunum og tengiliðir og málstjórar voru teknir til starfa. Innan þeirra svæða sem innleiðing farsældarlaganna er hvað lengst komin er talið að foreldrar í farsældarþjónustu upplifi að viðbragðstími eftir þjónustu sé styttri, betur gangi að fá úrlausn mála og börn fái fyrr þann stuðning sem þau þurfa á að halda í nærumhverfi. Eins má nefna að samvinna málstjóra og tengiliða hefur gengið vel og þótt skila góðum árangri til farsældar fyrir börn, aðstandendur og fagfólk.

---

¹ Lög um samþættingu þjónustu í þágu farsældar barna nr. 86/2022

1. Inngangur

Síðastliðin fimm ár hefur farið fram margþætt vinna við endurskoðun á félagslegri umgjörð barna og fjölskyldna þeirra með snemmtækan stuðning, samþætta þjónustu og samstarf þvert á stofnanir ríkis og sveitarfélaga að leiðarljósi.

Farsældarlögin eru grundvöllur yfirstandandi endurskoðunar á þjónustu við börn og aðstandendur þeirra. Þeim er ætlað að ná til allrar þjónustu sem er veitt í þágu barna innan skólakerfisins, frístundaheimila, heilbrigðiskerfisins, sveitarfélaga sem og lögreglu og fangelsisyrivalda, þegar það á við.

Með lögunum eru lagðar skyldur á þjónustuveitendur að bregðast við með tilteknum hætti ef vísbendingar koma upp um að þörfum barns sé ekki mætt. Viðbrögðin eru samræmd og miða að því að leiðbeina fjölskyldum og beina þeim inn í stuðningskerfið, sem lögin fela í sér, börnum til farsældar í lífi og starfi. Í samræmi við nefndarálit meirihluta velferðarnefndar Alþingis² hefur innleiðingartímabil laganna verið áætlað þrjú til fimm ár frá gildistöku þeirra.

Við útfærslu og skipulag innleiðingarinnar var litið til nefndarálits meirihluta velferðarnefndar Alþingis sem taldi rétt að nýta þá hópa sem þegar væru að störfum til að halda utan um verkefnið. Það eru stýrihópur Stjórnarráðsins um málefni barna og þingmannanefnd um málefni barna. Auk þess var mælt fyrir um að stofnaður yrði formlegur starfshópur aðila úr röðum þjónustuveitenda og þjónustuþega. Þá var einnig talið nauðsynlegt að hvert sveitarfélag tilnefndi sérstakan tengilið á tímabili innleiðingar auk þess sem þverfaglegir svæðisbundnir innleiðingarhópar yrðu starfandi.

Í samræmi við framangreint var við lok árs 2021 skipaður starfshópur fulltrúa þjónustuveitenda, foreldra og barna. Eins óskaði mennta- og barna-málaráðuneytið eftir því í nóvember 2021 við þjónustuveitendur að fulltrúar ríkis, sveitarfélaga og ýmissa stofnana sem koma að þjónustu við börn tilnefndu sína fulltrúa þjónustuveitenda í innleiðingunni. Í kjölfarið var boðið til vinnufundar þjónustuveitenda í framlínu sem var haldinn 17. nóvember 2021.

Samhliða lögunum um samþættingu þjónustu í þágu farsældar barna var með lögum samþykkt að setja á stofn tvær nýjar stofnanir. Annars vegar Barna- og fjölskyldustofu og hins vegar Gæða- og eftirlitsstofnun velferðarmála.

Barna- og fjölskyldustofu er ætlað mikilvægt fræðslulutverk, meðal annars útgáfa leiðbeininga, gátlista og annars stuðningsefnis. Stofnunin mun líka veita

---

² Nefndarálit með breytingartillögu um frumvarp til laga um samþættingu þjónustu í þágu farsældar barna.

leiðbeiningar og ráðgjöf um meðferð einstakra mála. Jafnframt er henni ætlað hafa umsjón með gagnagrunnum og stafrænum lausnum.

Gæða- og eftirlitsstofnun velferðarmála tók einnig til starfa í upphafi árs 2022 og byggir starfsemi þessarar nýju stofnunar á heildstæðri og samræmdri löggjöf um eftirlit með gæðum velferðarþjónustu og samþættingu þjónustu í þágu farsældar barna. Þá mun Gæða- og eftirlitsstofnun velferðarmála veita rekstrarleyfi og þróa gæðaviðmið.

Nýtt ráðuneyti mennta- og barnamála tók til starfa í byrjun febrúar 2022. Þá var málefnum mennta- og menningarmálaráðuneytisins skipt milli nokkurra ráðuneyta, auk þess sem málefni barna- og fjölskyldumála voru færð til ráðuneytisins sem fékk við það tækifæri nafnið mennta- og barnamálaráðuneyti. Málefnasvið hins nýja ráðuneytis eru málefni barna og barnaverndar, málefni skóla og fræðslu, málefni æskulýðs- og íþróttamála auk þess sem rekstur framhaldsskóla tilheyrir ráðuneytinu. Með sameiningu þessara málefna í nýtt ráðuneyti fæst betri yfirsýn yfir málefni barna; farsæld þeirra, menntun og velferð og hægara verður að mynda nýjan ramma um fyrirkomulag ríkisins í þjónustu í þágu barna. Markmiðið með nýju ráðuneyti er að efla skilvirkni, teymisvinnu og árangur og tryggja að menntun, aðbúnaður og réttindi barna á Íslandi séu ávallt í fyrirrúmi og í samræmi við markmið ríkisstjórnarinnar um að tryggja farsæld allra barna.³

Samkvæmt ákvæði til bráðabirgða sem fylgir lögunum um samþættingu þjónustu í þágu farsældar barna ber mennta- og barnamálaráðherra ábyrgð á að stýra aðgerðum við innleiðingu laganna. Vinna við innleiðingu laganna fluttist úr félags- og barnamálaráðuneyti í nýtt mennta- og barnamálaráðuneyti í mars 2022.

---

³ Sáttmáli um ríkisstjórnarsamstarf

2. Vinna að innleiðingu

2.1 Verkefnastjórn og innleiðingarteymi

Verkefnastjórn félagsmálaráðuneytis um innleiðingu farsældarlaganna hóf störf í umboði fyrrum félags- og barnamálaráðherra í kjölfar samþykktar laganna á Alþingi. Eftir endurskipulagningu ráðuneyta í Stjórnarráði Íslands, sbr. þingsályktun nr. 6/152, breyttist verkefnastjórn í nýtt farsældarteymi ráðuneytis mennta- og barnamála og tók nokkrum breytingum. Meginverkefni teymisins hefur verið að hafa umsjón með og samhæfa innleiðingu laganna, hafa náð og þétt samráð við Barna- og fjölskyldustofu, aðrar stofnanir, önnur ráðuneyti, sveitarfélög og aðra lykilaðila auk aðkomu að málþingum og víðtækri kynningu á lögunum.

2.2 Þingmannanefnd

Í aðdraganda lagasetningarinnar var skipuð þingmannanefnd um málefni barna til að stefna að þverpólitískri nálgun um málefnið. Nefndin starfaði á kjörtímabilinu 2017–2021. Þingmannanefndin var endurskipuð á nýju kjörtímabili með það að markmiði að tryggja aðkomu þingmanna og allra þingflokka að innleiðingu löggjafarinnar, undirbúningi við endurskoðun lagaumhverfis og frekari vinnu og stefnumótun sem varðar málefni barna. Ósk um tilnefningar í nefndina var send á alla þingflokka þann 1. apríl. Einnig var Sambandi Íslenskra sveitarfélaga boðið að tilnefna áheyrnarfulltrúa í hópinn. Skipað var í nefndina þann 5. júlí sama ár.

Árið 2022 fundaði þingmannanefndin fimm sinnum og tók fyrir ýmis málefni sem tengjast löggjöfinni og málefnum barna. Sem dæmi um viðfangsefni á fundum má nefna kynningar á lögunum, fjármögnun og starfsemi Barna- og fjölskyldustofu. Þá hafa málefni sem snerta börn verið tekin markvisst til umræðu og má sem dæmi nefna aðgengi barna að þjónustu, málefni barna með ólíkan tungumála- og menningarbakgrunn, innleiðingu á barnaverndarlögum og prepaskiptan stuðning í skólakerfinu.

2.3 Stýrihópur Stjórnarráðsins í málefnum barna

Árið 2019 var fyrst skipaður stýrihópur Stjórnarráðsins í málefnum barna. Hópurinn var síðan endurskipaður þann 16. júní 2022 í kjölfar endurskipulagningar ráðuneyta. Hópunum er ætlað víðtækt stefnumótunarhlutverk auk þess að vera formlegur samráðsvettvangur fulltrúa ráðherra sem fara með stjórnarmálefni sem tengjast réttindum barna og þjónustu við þau. Meðal verkefna hópsins á grundvelli laga um samþættingu þjónustu í þágu farsældar barna, nr. 86/2021, er að undirbúa stefnu um farsæld barna og framkvæmdaáætlun um verkefni ríkisins sem varða farsæld barna, sbr. 3. gr. laga nr. 86/2021. Þá er hópunum falin framkvæmd ýmissa aðgerða á grundvelli þingsályktunar um Barnvænt Ísland – framkvæmd barnasáttmála Sameinuðu

þjóðanna⁴ sem samþykkt var á Alþingi í júní 2021, sbr. þingsályktun nr. 28/151, sem og annarra verkefna að beiðni mennta- og barnamálaráðherra. Hópurinn fundaði reglulega árið 2022.

2.4 Starfshópur fulltrúa þjónustuveitenda, foreldra og barna í framlínu

Starfshópur fulltrúa þjónustuveitenda, barna og foreldra var skipaður í árslok 2021. Óskað var eftir fulltrúum frá dómsmálaráðuneyti, heilbrigðisráðuneyti, páverandi félagsmálaráðuneyti og mennta- og menningarmálaráðuneyti, auk Barnaverndarstofu (nú Barna- og fjölskyldustofu), Sambandi íslenskra sveitarfélaga, Samtökum stjórnenda í velferðarþjónustu, Grunni – félagi fræðslustjóra og stjórnenda, samtökum Heimilis og skóla, samtökum fyrirtækja í velferðarþjónustu, Landssambandi ungmennafélaga og umboðsmanni barna. Þess var sérstaklega óskað að hlutaðeigandi ráðuneyti tilnefndu fulltrúa úr röðum þjónustuveitenda sem tilheyrðu þeirra málefnasviði.

Hlutverk hópsins er að styðja við innleiðingu laga um samþættingu þjónustu í þágu farsældar barna og hefur hann fundað u.þ.b. mánaðarlega frá stofnun.

2.5 Fjárhagslegur ávinningur og fjármögnun

Við undirbúning laganna voru hagræn og fjárhagsleg áhrif þeirra metin með tilliti til heildaráhrifa á útgjöld ríkissjóðs og ávinnings til lengri tíma. Fyrstu árin er kostnaður hærri en ávinningur en til lengri tíma vegur ávinningurinn þyngra, ekki síst þegar sú kynslóð sem fær þjónustu samkvæmt farsældarlögunum frá fæðingu kemst til fullorðinsára. Niðurstaða matsins er að samþætting þjónustu í þágu farsældar barna er mjög arðbær langtímafjárfesting, sem er talin bæta afkomu hins opinbera til framtíðar.

Í fjárlögum fyrir árið 2022 var gert ráð fyrir 1,8 ma.kr. vegna laga um samþættingu þjónustu í þágu farsældar barna. Þar af fór 1,1 ma.kr. í gegnum Jöfnunarsjóð sveitarfélaga og um 700 m.kr. var varið í að fjármagna innleiðingu laganna í þjónustukerfum á vegum ríkisins. Gert hefur verið ráð fyrir sömu árlegu upphæð í fjármálaáætlun út innleiðingartímabilið.

2.6 Skipting fjármagns

Haustið 2021 var skipaður vinnuhópur með fulltrúum páverandi félags- og barnamálaráðuneytis og samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytis auk Sambands íslenskra sveitarfélaga sem hafði það hlutverk að leggja fram tillögur um úthlutunarreglur vegna fjármagns sem er til ráðstöfunar til sveitarfélaga skv. 27. gr. laganna.

---

⁴ Tjllaga_til_þingsályktunar_um_Barnvænt_Ísland

Hópurinn komst að sameiginlegri tillögu um skiptingu fjármagns milli sveitarfélaga eftir ákveðnum breytum sem taldar voru hafa forspárgildi fyrir þörf á fjármagni til innleiðingar verkefnisins.

Samkvæmt mati vinnuhópsins á þörf sveitarfélaga fyrir fjármagn vegna innleiðingarinnar var gert ráð fyrir að allt að tólf til fjórtán þúsund börn þurfi einstaklingsbundinn snemmtækan stuðning á fyrsta stigi þjónustu og fimm til sjö þúsund börn þurfi annars eða þriðja stigs þjónustu og að stór hluti þessara barna muni nýta þjónustu samkvæmt farsældarlögunum.

Tillögur vinnuhópsins komu til umfjöllunar ráðgjafarnefndar Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga og gaf innviðaráðherra í kjölfarið út reglugerð um framlög til að mæta kostnaði sveitarfélaga vegna samþættingu þjónustu í þágu farsældar barna á árinu 2022, nr. 1455/2021.⁵

Úthlutunarreglu framlagsins 2022 má finna í 2. gr. reglugerðarinnar, en samkvæmt henni skal hlutfallsskipta fjármagni á grundvelli eftirfarandi breytna fyrir hvert sveitarfélag, sem allar hafa jafnt vægi og byggja á upplýsingum frá Hagstofu Íslands:

1. Fjöldi barna 1. janúar 2021.
2. Meðaltal barna með stuðning í grunnskólum skólaárin 2018/2019 og 2019/2020 og fjöldi barna með stuðning í leikskólum árin 2019 og 2020.
3. Fjöldi barna á heimilum með undir 60% af miðgildi ráðstöfunartekna árið 2020.
4. Fjöldi innflytjenda af fyrstu og annarri kynslóð 1. janúar 2021.

Mennta- og barnamálaráðuneytið kallaði eftir upplýsingum frá sveitarfélögum um það hver kostnaður við innleiðingu farsældarlaga fyrir árið 2022 væri skipt eftir flokkunum; tengiliðir, málstjórar, verkefnastjórar og annað. Svör hafa borist frá flestum sveitarfélögum og á mynd í viðauka 2 má sjá nánar hvernig skiptingin er.

Í mati á heildarfjármagnspörf við innleiðingu laganna, sem unnið var í samráði við heilbrigðisráðuneyti, var stuðst við áætlaðan fjölda barna sem hafa þörf fyrir stigskipta þjónustu. Um er að ræða þörf fyrir þjónustu tengiliða og/eða málstjóra á grundvelli laganna. Áætlanir gerðu ráð fyrir að um 23,7% barna á aldrinum 0–18 ára kynnu að hafa þörf fyrir stigskipta þjónustu. Samkvæmt upplýsingum frá Hagstofu Íslands voru 9.453 börn á aldrinum 0–2 ára þann 1. janúar 2022. Á grundvelli þeirra upplýsinga voru 103 m.kr. til úthlutunar til heilbrigðisstofnana sem greiddar hafa verið til heilbrigðisráðuneytis.

---

⁵ [Reglugerð 1455/2021 um framlög til að mæta kostnaði sveitarfélaga vegna samþættingar þjónustu í þágu farsældar barna á árinu 2022](#)

2.7 Innleiðing laganna í framhaldsskólum

Mennta- og barnamálaráðuneytið gegnir sérstöku hlutverki þegar kemur að innleiðingu laganna í framhaldsskólum þar sem menntun á framhaldsskólastigi, hvort heldur bók-, verk- eða listnám, heyrir undir málefnasvið ráðuneytisins. Vinna við innleiðingu laganna í framhaldsskólum hófst í september 2022 með ráðningu verkefnisstjóra til mennta- og barnamálaráðuneytis.

Ákveðið var að óska eftir því við fimm framhaldsskóla, sem staðsettir eru innan frumkvöðlasveitarfélaganna, að hefja innleiðingu. Það eru Fjölbrautaskóli Suðurlands, Framhaldsskólinn í Vestmannaeyjum, Fjölbrautaskóli Vesturlands á Akranesi, Menntaskólinn á Akureyri og Verkmenntaskólinn á Akureyri. Með því að hefja innleiðingu í þessum völdu framhaldsskólum gafst tækifæri til að þróa fyrirmynd innleiðingar farsældarlaganna innan framhaldsskóla samhliða því að gera þjónustu innan frumkvöðlasveitarfélaga samfellda og markvissa. Jafnframt var öðrum framhaldsskólum boðið að taka þátt í innleiðingunni og þáðu það tíu framhaldsskólar.

Fundað var með stjórnendum allra framhaldsskólanna í upphafi innleiðingarinnar, löginn kynnt og farið yfir verkefni framhaldsskólanna tengd innleiðingu laganna. Þar að auki var fundað sérstaklega þrisvar sinnum með tengiliðum og stjórnendum úr framhaldsskólunum í frumkvöðla-sveitarfélögunum og haldnar almennar kynningar fyrir allt starfsfólk Menntaskólans á Akureyri og Fjölbrautarskóla Suðurlands auk þess sem starfsfólk Barna- og fjölskyldustofu og mennta- og barnamálaráðuneytis veitti aðstoð eftir þörfum.

Þeir skólar sem hófu innleiðingu á haustmánuðum 2022 voru:

1. Fjölbrautaskólinn í Breiðholti
2. Fjölbrautaskóli Norðurlands vestra
3. Fjölbrautaskóli Snæfellinga
4. Fjölbrautaskóli Suðurlands
5. Fjölbrautaskóli Vesturlands á Akranesi
6. Flensborgarskólinn í Hafnarfirði
7. Framhaldsskólinn í Mosfellsbæ
8. Framhaldsskólinn í Vestmannaeyjum
9. Menntaskólinn að Laugarvatni
10. Menntaskólinn á Akureyri
11. Menntaskólinn á Egilsstöðum
12. Menntaskólinn á Ísafirði
13. Menntaskólinn við Sund
14. Verkmenntaskólinn á Akureyri
15. Tækniskólinn, skóli atvinnulífsins

Allir þessir 15 framhaldsskólar hófu innleiðingu á haustmánuðum 2022. Vinna þeirra fólst í að kortleggja úrræði innan skólanna, ákveða vinnulag í skólunum, útnefna tengiliði og gera upplýsingar um tengiliði og samþættingu þjónustu aðgengilegar á vefsvæðum sínum.

Við útteilingu fjármagns til þessara skóla var stuðst við sömu aðferð við útreikning framlaga eins og gert var fyrir sveitarfélög. Gert var ráð fyrir að 23,7% nemenda þyrftu stigskipta þjónustu eins og á leik- og grunnskólastigi og að 70% þeirra þurfi fyrsta stigs þjónustu. Að meðaltali var gert ráð fyrir einni klukkustund á mánuði í þjónustu tengiliðar á hvert barn.

Fjármagni til framhaldsskóla var skipt þannig að 40% skiptist milli framhaldsskóla í hlutfalli við stærð þeirra (heildarfjölda nemenda). Þá var 60% fjármagnsins skipt hlutfallslega milli framhaldsskóla eftir því hve líklegir nýnemar (úr grunnskóla) eru til að hætta í námi (% brotthvarf). Greiningin byggir á greiningu gagna Hagstofu Íslands og mennta- og menningarmálaráðuneytis sem birtist í skýrslunni *Félagsleg og efnahagsleg staða og brotthvarf úr íslenskum framhaldsskólum*. Heildarupphæð sem greidd var til framhaldsskóla árið 2022 var 28.195.000 kr.

2.8 Innleiðing laganna í íþrótt- og tómstundastarf

Samkvæmt lögnum bera þeir sem veita almenna þjónustu í þágu farsældar barna ákveðnar skyldur til að fylgjast með velferð og farsæld barns, greina vísbendingar um að þörfum barns sé ekki mætt á fullnægjandi hátt og bregðast við þeim. Þetta á t.d. við um sjálfstætt starfandi sérfræðinga, íþrótt-, lista- og æskulýðsstarf og starfsemi frjálsra félags- og hagsmunasamtaka.

Til að styðja sérstaklega við innleiðingu laganna í íþrótt- og tómstundastarfi þarf víðtækt samstarf við íþróttahreyfinguna. Til að leiða það starf var ráðin verkefnastjóri til starfa í mennta- og barnamálaráðuneyti í desember 2022.

2.9 Vinna að reglugerðum og reglum

Í lögum um samþættingu þjónustu í þágu farsældar barna má finna sex nánar tilgreindar heimildir og/eða skyldur til setninga reglugerða eða reglna.

1. Í 2. mgr. 8. gr. laganna kemur fram heimild fyrir setningu reglugerðar um vinnslu upplýsinga, þar sem gerðar eru kröfur til þjónustuveitenda um reglubundin skil á almennum upplýsingum um farsæld barna.
2. Sé ekki mælt fyrir um flokkun farsældarþjónustu eftir þjónustustigum í lögum skulu ráðherrar sem bera ábyrgð á farsældarþjónustu setja reglugerðir þar sem gerð er grein fyrir allri farsældarþjónustu sem undir hvern ráðherra heyrir og stigskiptingu þeirrar þjónustu samkvæmt ákvæðum III. kafla farsældarlaganna, sbr. 2. mgr. 9. gr. laganna.
3. Samkvæmt 5. mgr. 17. gr. laganna ber ráðherra að setja reglugerð um tengiliði þjónustu í þágu farsældar barns, en slík reglugerð skal m.a. kveða á um frekari hæfisskilyrði tengiliða og menntunarkröfur sem gerðar eru til þeirra.
4. Ráðherra ber jafnframt sambærilega skyldu til setningu reglugerðar um málstjóra þjónustu í þágu farsældar barns samkvæmt 4. mgr. 20. gr.
5. Barna- og fjölskyldustofa skal setja nánari reglur um vinnslu persónuupplýsinga, sbr. 3. mgr. 23. gr. laganna.
6. 27. gr. laganna felur í sér ákvæði til bráðabirgða við lög um tekjustofna sveitarfélaga, nr. 4/1995, vegna ráðstöfunar fjármuna úr ríkissjóði til Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga og úr sjóðnum til sveitarfélaga vegna umframkostnaðar sveitarfélaga vegna farsældarlaganna á innleiðingartímabili. Í ákvæðinu er gert ráð fyrir að ráðherra setji reglugerð um útreikning framlaga til einstakra sveitarfélaga.

Árið 2022 var unnið að setningu reglugerðar 1180/2022 um tengiliði og málstjóra samþættingar þjónustu í þágu farsældar barna. Drög að reglugerðinni voru birt til umsagnar í samráðsgátt stjórnvalda þann 8. ágúst 2022. Umsóknarfrestur var þrjár vikur og umsagnir birtar jafnóðum og þær bárust. Alls bárust sex umsagnir frá þremur sveitarfélögum og þremur samtökum. Við þeim var brugðist eftir efnum og ástæðum og niðurstöður samráðsins birtar þann 5. október. Auk þess var haldinn fundur til nánara samtals með tveimur sveitarfélögum sem gerðu athugasemdir. Reglugerðin var gefin út í október 2022.⁶ Í henni er fjallað um hlutverk tengiliða og málstjóra, almennt hæfi þeirra og samstarf þeirra við foreldra og/eða börn.

Eins og fram hefur komið gaf innviðaráðuneyti þann 14. desember 2021 út reglugerð um framlög til að mæta kostnaði sveitarfélaga vegna samþættingar þjónustu í þágu farsældar barna á árinu 2022 í samræmi við ákvæði til bráðabirgða í lögum um tekjustofna sveitarfélaga, nr. 4/1995, sbr. bráðabirgðaákvæði 27. gr. farsældarlaganna. Í reglugerðinni er gerð grein fyrir því hvernig Jöfnunarsjóður sveitarfélaga skuli mæta kostnaði vegna samþættingar þjónustu í þágu farsældar barna.

2.10 Kynningarfundir og fræðsluefni

Á árinu var unnið að kynningar- og fræðsluefni á vegum Barna- og fjölskyldustofu og mennta- og barnamálaráðuneytis. Þá skipuðu vinnufundir, kynningar og áframhaldandi samráð stóran sess við innleiðingu laga um samþættingu þjónustu í þágu farsældar barna, enda er þekking á inntaki laganna grundvöllur þess að þjónustuveitendur og aðrir geti þróað og innleitt verklag í samræmi við þau.

Frá gildistöku laganna 1. janúar 2022 hefur mennta- og barnamálaráðuneyti ásamt Barna- og fjölskyldustofa komið að hátt í hundrað viðburðum innanlands sem erlendis þar sem efni farsældarlaganna og innleiðing þeirra var til kynningar og umræðu.

Barna- og fjölskyldustofa hefur verið í sérstöku samstarfi við fjögur sveitarfélög um frumkvöðlahlutverk við innleiðingu laganna. Þau sveitarfélög eru Akranes, Akureyri, Árborg og Vestmannaeyjar. Mennta- og barnamálaráðherra, Ásmundur Einar Daðason, heimsótti öll þessi sveitarfélög á haustmánuðum og tók þátt í kynningarfundum og annarri dagskrá sem sett var upp í tilefni heimsóknanna. Ráðherra hreifst mjög af þeim mikla áhuga og drifkrafti sem einkennir starf sveitarfélaganna að innleiðingu laganna og þeim metnaði sem settur hefur verið í innleiðinguna í frumkvöðlasveitarfélögunum (sjá nánar yfirlit yfir fundi og kynningar í viðauka).

---

⁶ Reglugerð 1180/2022 um tengiliði og málstjóra samþættingar þjónustu í þágu farsældar barna.

3. Barna- og fjölskyldustofa

Barna- og fjölskyldustofa tók til starfa í ársbyrjun 2022 um leið og Barnaverndarstofa var lögð niður. Stofnunin skiptist í fjögur svið sem eru meðferðarsvið, fjármála- og mannauðssvið, gæðasvið og farsældarsvið. Barna- og fjölskyldustofa er miðlæg ráðgjafar- og þekkingarmiðstöð í málefnum barna og er ætlað mikilvægt fræðslu- og stuðningshlutverk. Stofnunin hefur sérstöku hlutverki að gegna við framkvæmd laga um samþættingu þjónustu í þágu farsældar barna og hafa starfsmenn stofnunarinnar tekið virkan þátt í kynningum og samráði um innleiðingu farsældarlaganna í nánu samstarfi við mennta- og barnamálaráðuneyti, meðal annars með kynningafundum um allt land.

Á árinu 2022 vann Barna- og fjölskyldustofa að nánari reglum um vinnslu persónuupplýsinga við samþættingu þjónustu, ásamt gerð eyðublaða sem nú eru aðgengileg á vef stofnunarinnar og fræðsluefnis fyrir þá sem koma að samþættingu þjónustu.

Sett var upp sérstakt svæði á vef Barna- og fjölskyldustofu tileinkað farsæld barna. Þar má nálgast ýmsar gagnlegar upplýsingar svo sem leiðbeiningar um upphaf samþættingar og aðgengi að tengilið og málstjóra, eyðublöð um miðlun upplýsinga, beiðni um samþættingu og matsblað fyrir tengiliði. Eins hefur verið unnið að því að búa til leiðbeinandi verklag fyrir tengiliði og málstjóra. Farsældarsvið hefur einnig veitt upplýsingar og ráðgjöf um samþættingu þjónustu vegna farsældar barna beint til þjónustuveitenda með fundum, bréfaskriftum, símtölum og vikulegum símatíma.

3.1 Farsældarrúta

Barna- og fjölskyldustofa fór vorið 2022 um landið með fulltrúum mennta- og barnamálaráðuneytis og fulltrúum Sambands íslenskra sveitarfélaga. Boðað var til funda með öllum 66 sveitarfélögum landsins á tíu fundarstöðum víðs vegar um landið. Á fundunum hélt Barna- og fjölskyldustofa kynningu á farsældarlögunum og nýrri stofnun, Barna- og fjölskyldustofu; sveitarfélög sögðu frá stöðu innleiðingar hjá sér og var fundum lokið með umræðum.

Alls mættu fulltrúar 61 sveitarfélags, ýmist fulltrúar félagsþjónustu, barnaverndar, skólaþjónustu og/eða sveitarstjórnar. Einnig voru fulltrúar heilsugæslu og framhaldsskóla viðstaddir á nokkrum fundum.

Niðurstöður fundanna voru að meirihluti sveitarfélaga höfðu hafið innleiðingu farsældarlaganna en voru þó mislangt komin. Sum sveitarfélög höfðu ráðið verkefnastjóra og/eða skipað þverfaglegan stýrihóp um innleiðinguna og fleiri stefndu á slíkt hið sama. Þó nokkur sveitarfélög töldu sig vera farin að starfa á grundvelli laganna. Nokkur sveitarfélög höfðu haldið fræðslu- og vinnufundi fyrir samstarfsfólk og þjónustuveitendur. Auk þess lýstu sum sveitarfélög yfir auknum tengslum og markvissari vinnu milli sviða innan sveitarfélagsins, meðal annars með sameiginlegum vinnufundum. Sveitarfélögin voru almennt sammála

um að það felst í því ákveðin áskorun að byggja upp fyrsta stigs þjónustu og útfæra tengiliðahlutverkið. Áhersla flestra sveitarfélaga hefur hingað til verið á 2. og 3. stigs þjónustu. Einnig var rætt um mikilvægi þess að byggja upp umhverfi sem stuðlar að farsæld og vellíðan barna, í skólaumhverfinu og víðar í samfélaginu.

Vert er að geta þess að í nokkrum sveitarfélögum hefur verið unnið á grundvelli hugmyndafræði um þverfaglega snemmtæka nálgun undanfarin ár með góðum árangri, má þar til dæmis nefna Hafnarfjörð og Múlaþing.

3.2 Frumkvöðlasveitarfélög

Barna- og fjölskyldustofa hefur verið í sérstöku samstarfi við fjögur sveitarfélög um innleiðingu laganna og eru þau komin vel á veg hvað það varðar. Eins og áður hefur komið fram eru þetta sveitarfélögin Akranes, Akureyri, Árborg og Vestmannaeyjar. Barna- og fjölskyldustofa átti formlega upphafsfundi með frumkvöðlasveitarfélögunum í mars og hefur síðan átt í góðu samstarfi við þau.

Við val frumkvöðlasveitarfélaga var litið til fjölbreytni hvað varðar íbúafjölda, staðsetningu og ólíka uppbyggingu á farsældarþjónustu. Tilgangurinn með frumkvöðlaverkefninu var að hvetja nokkur sveitarfélög til að vera „undanfarar“ í innleiðingu farsældarlaganna og vera þannig á undan flestum öðrum sveitarfélögum, gefa þeim bæði rými og tækifæri til að reka sig á vandamál og afla þannig upplýsinga og skapa verkfærakistu sem önnur sveitarfélög gætu nýtt sér síðar meir.

4. Samstarf við Háskóla Íslands

4.1 Lektorsstöður

Í september 2021 undirrituðu fyrrum félags- og barnamálaráðherra og rektor Háskóla Íslands samstarfssamning um að Háskólinn setti á laggirnar tvær tímabundnar lektorsstöður við Félagsráðgjafadeild HÍ til þriggja ára, í því skyni að efla kennslu og rannsóknir vegna nýrra laga um samþættingu þjónustu í þágu farsældar barna. Auk þess áttu lektorar að veita Samstarfsneti um rannsóknir á farsæld barna á Íslandi – Farsældarneti (The Icelandic Research-Network on the Wellbeing of Children and Families – ICEWEL) forystu. Önnur lektorsstaðan er á sviði barnaverndar með áherslu á rétt barna til þjónustu og þátttöku og þverfaglegs samstarfs með áherslu á teymisvinnu og málstjórn. Hin staðan, sem er hálf starf, er staða á sviði kostnaðar og nytjagreininga með áherslu á mælingar á hagrænum ávinningi breytinganna. Stöðurnar voru stofnaðar til að sem best tækist til við að innleiða ný vinnubrögð sem byggja á samþættingu þjónustu við börn, en mikilvægt er að leggja áherslu á menntun fagstétta, auk endur- og símenntunar í beitingu aðferða málstjórnunar og þverfaglegrar samvinnu.

4.2 Diplómanám

Liður í þessu samstarfi er að Háskóli Íslands bauð upp á nýja námsleið haustið 2022, 30 eininga diplómanám í farsæld barna. Námið er hugsað sem nám með starfi og tekur yfir eitt skólaár með fjórum tveggja daga staðlotum og vikulegum fyrirlestrum og umræðutímum í streymi á rauntíma. Náminu er ætlað að styðja við innleiðingu löggjafarinnar með því að byggja upp þekkingu á löggjöfinni sjálfri, barnamiðaðri nálgun, samþættingu þjónustu, hlutverki tengiliða, málstjóra og mælingum á löggjöfinni sjálfri. Lögð verður áhersla á færni í teymisvinnu og þverfaglegri samvinnu. Námið samanstendur af þremur 10 eininga námskeiðum sem eru;

- Samþætt þjónusta við börn: Löggjöf um farsæld
- Börn og farsæld: Réttindi barna og þátttaka þeirra
- Tengiliðir og þverfaglegt samstarf: Nýtt vinnulag í þágu barna

Alls bárust 175 umsóknir um námið og 124 einstaklingar sem komu víðs vegar af landinu öllu hófu nám. Nemendahópurinn hefur fjölbreytta menntun og starfssvið. Stærsti hluti nemenda starfar í leik- og grunnskólum, allmargir í félagsþjónustu og barnavernd. Einnig stunda námið nokkrir stjórnendur í skóla- og velferðarþjónustu, starfsfólk úr frístund og einnig úr sérhæfðum úrræðum (2. og 3. stigs þjónustu). Auk þess eru tveir lögreglumenn í hópi nemenda. Hvað menntun varðar eru fjölmennustu fagstéttirnar leik- og grunnskólakennarar, þroskaþjálfar og félagsráðgjafar. Einnig eru í náminu iðjupjálfar, fólk með grunnmenntun í sálfræði, uppeldis- og menntunarfræði og lögfræði.

4.3 Grunnrannsókn

Verksamningur var gerður milli mennta- og barnamálaráðuneytis og Félagsvísindastofnunar Háskóla Íslands 16. ágúst 2022 um vinnu að rannsókn sem leggur grunn að mati á árangri löggjafar um samþættingu á þjónustu í þágu farsældar barna. Það var meðal annars gert með því að mæla viðhorf bæði þjónustunotenda og þjónustuveitenda til núverandi þjónustu þannig að síðar verði hægt að meta hvort breyting hafi orðið. Í því felst að meta:

1. Viðhorf þjónustuveitenda sem vinna með börnum í dóms-, félags-, mennta- og heilbrigðiskerfi til þeirrar þjónustu sem þeir veita nú, auk viðhorfa þeirra til þverfaglegrar teymisvinnu.
2. Viðhorf notenda, barna og foreldra þeirra til fyrsta, annars og þriðja stigs þjónustu eins og hún er skilgreind í löggjöf um samþættingu þjónustu í þágu farsældar barna.

Í árslok var staða rannsóknarinnar sú að búið var að taka rýnihópaviðtöl meðal nemenda í diplómanámi. Talið er að sá hópur endurspegli þýði þjónustuveitenda vel að undanskildum framhaldsskólum og heilbrigðiskerfinu. Á grundvelli þessara viðtala hefur verið mótaður spurningarlisti fyrir netkönnun og Félagsvísindastofnun mun gera tillögur að úrtaksgerð. Miðað er við að niðurstöðum verði skilað til mennta- og barnamálaráðuneytis í maí 2023.

5. Staða innleiðingar í árslok

Í samantekt sem Barna- og fjölskyldustofa vann fyrir mennta- og barnamálaráðuneytið í nóvember 2022 kom fram að meirihluti sveitarfélaga var kominn af stað í innleiðingunni en mislangt þó. Alls höfðu 52 hafið undirbúning eða samþættingu á grundvelli farsældarlaganna. Tólf sveitarfélög höfðu ekki hafið innleiðingu laganna. Mörg sveitarfélög hafa ráðið verkefnastjóra og/eða skipað þverfaglegan stýrihóp um innleiðinguna og fleiri stefna á slíkt hið sama. Þó nokkur sveitarfélög voru komin svo langt að foreldrar geta nú óskað eftir samþættingu samkvæmt farsældarlögunum. Mörg sveitarfélög hafa haldið fræðslu- og vinnufundi, hafið kortlagningu úrræða og sum hver hafa myndað tengsl og deila sín á milli því sem þau eru að gera tengt innleiðingunni, helstu áskorunum og tækifærum.

5.1 Innleiðing í frumkvöðlasveitarfélögum

Frumkvöðlasveitarfélögin fjögur; Akranes, Akureyri, Árborg og Vestmannaeyjar hófu öll innleiðingu snemma á árinu 2022. Í upphafi hófst kynningar- og fræðsluherferð um lögin og í framhaldi af því var stefnumótun og þróun verklags í hverju og einu sveitarfélagi.

Helstu breytingar sem hafa orðið með tilkomu laganna eru að tengiliðir hafa tekið til starfa og hlutverk þeirra og málstjóra eru vel skilgreind þannig að samstarf og samtal hefur aukist milli stjórnsýslunnar og skólastofnana (leik-, grunn- og framhaldsskóla). Eins hefur innleiðingarferlið opnað á samtal milli þjónustukerfa og gefið tækifæri til gagnlegs samtals sérfræðinga þvert á kerfi í vinnslu mála. Þá telja frumkvöðlasveitarfélögin að samráð við hin frumkvöðlasveitarfélögin hafi verið gagnleg og gefandi.

Foreldrar í farsældarþjónustu upplifa að viðbragðstími sé styttri og það gangi betur að fá úrlausn mála. Þá fá börn fyrr þann stuðning sem þau þurfa á að halda í nærumhverfi. Eins má nefna að samvinna málstjóra og tengiliða hefur gengið vel og þótt skila góðum árangri bæði fyrir börn, foreldra og fagfólk innan skóla og stjórnsýslu.

Á Akranesi var skipaður vinnuhópur í ársbyrjun 2022. Í hópnum sátu fulltrúar velferðar- og menntamálasviðs og leik- og grunnskóla. Eftir stefnumótunar- og þróunarvinnu hófst vinna samkvæmt lögunum í ágúst. Þá höfðu verið skipaðir tengiliðir í leik-, grunn- og framhaldsskólum. Á leiksskólastiginu eru fjórir í hlutverki tengiliða, sjö á grunnskólastiginu og í Fjölbautaskóla Vesturlands eru þeir þrír. Í félagsþjónustu starfa þrír málstjórar. Fundað er mánaðarlega með öllum tengiliðum þar sem farið er yfir verklag og ferla. Tengiliðir taka virkan þátt í innleiðingarferlinu og unnið er að samræmdu verklagi þvert á svið og stofnanir. Árið 2022 fékk 71 barn á Akranesi samþætta þjónustu. Þjónustu á fyrsta stigi fengu 25 börn, á öðru stigi 39 börn og níu börn á þriðja stigi.

Á Akureyri var farin sú leið að vinna fyrst að útfærslu þjónustu á öðru og þriðja stigi. Þar höfðu í janúar 2023 komið tæplega 50 beiðnir um samþættingu

þjónustu á grundvelli farsældarlaganna. Börnin eru á aldrinum fjögurra til sautján ára og aldursbilið því nokkuð breytt. Tíu þeirra barna hafa fengið málstjóra frá barnavernd. Strax hefur komið í ljós í samtölum við foreldra, tengiliði og aðra þjónustuveitendur að þetta fyrirkomulag er til mikilla bóta, þó enn eigi eftir að slípa til verklagið. Næstu skref snúa að því að útfæra samþættingu þjónustu á fyrsta stigi. Unnið er að útfærslu verklags fyrir skólana og fræðslu fyrir tengiliði í samstarfi við skólana. Skipaðir hafa verið tengiliðir í leik-, grunn- og framhaldsskólum og samstarfið við þá hefur gengið vel. Þessi hluti innleiðingarinnar hefur verið nokkuð snúinn og vandamál hafa komið upp við útfærsluna. Í heildina hefur vinnan þó gengið vel, samstarf við skóla á öllum skólastigum hefur verið gott. Einnig hefur samstarf við Sjúkrahúsið á Akureyri gengið mjög vel og starfsfólk þar hefur verið ötult í að kynna lögin og aðstoða foreldra sem óska eftir samþættri þjónustu.

Í Árborg tók farsældarteymi til starfa í byrjun janúar 2022. Skilgreind voru fimm farsældarskref sem starfið var þróað og mótað í kringum. Hlutverk þess hefur verið að vinna að innleiðingu laganna, móta verkferla og endurskoða starfshætti allra deilda fjölskyldusviðs og skóla í samræmi við ný lög. Eins er vert að nefna að Ungmennaráð Árborgar hefur tekið þátt í að þróa kynningarefni til að miðla til barna og foreldra. Allir skólar í Árborg hafa nú skipað tengiliði í farsældarþjónustu og verklag við stigskipta þjónustu hefur verið mótað. Þá hafa tengiliðir og málstjórar fengið starfstengda leiðsögn og vinnan hefur verið kynnt fyrir börnum, foreldrum og starfsfólki. Í byrjun árs 2023 höfðu 96 börn í Árborg fengið samþætta þjónustu. Flest þeirra eru á öðru stigi.

Vestmannaeyjabær opnaði fyrir umsóknir um samþætta þjónustu í þágu farsældar barna í mars 2022 eftir kynningar og stefnumótunarvinnu frá því á haustdögum 2021. Gerðir voru nauðsynlegir verkferlar. Tengiliðir hjá heilsugæslu eru ljósmóðir og hjúrunarfræðingar í ungubarnavernd. Tengiliðir eru einn fyrir hvern leikskóla, í grunnskólum eru sex og einn í framhaldsskóla. Þar að auki er þar starfandi verkefnastjóri tengiliða. Málstjórar eru átta talsins og starfa þeir allir á fjölskyldu- og fræðslusviði bæjarins. Í byrjun árs 2023 hljóta 117 börn samþætta þjónustu hjá bænum. Á fyrsta stigi fær 61 barn þjónustu, á öðru stigi eru þau 50 og á þriðja stigi sex.

Sveitarfélögin fjögur lýsa yfir ánægju sinni með að hafa tekið þátt í frumkvöðlavinnunni, þó krefjandi geti verið að komast niður á hið rétta verklag og stundum þurfi að taka eitt skref til baka. Í þessum fjórum sveitarfélögum njóta nú rúmlega 330 börn samþættingar þjónustu samkvæmt farsældarlögunum, flest á öðru stigi. Sem næstu innleiðingarskref nefna sveitarfélögin öll að styðja þurfi við þjónustu á fyrsta stigi sem hafi burði til að mæta meiri fjölbreytileika, skerpa þurfi á ýmsu verklagi, reglum og ferlum, ekki síst með persónuvernd nemenda í huga. Þá hefur komið í ljós að í flestum sveitarfélög hefur verið krefjandi að styðja önnur sveitarfélög af stað við innleiðingu laganna og nokkur tími farið í að svara fyrirspurnum og halda samráðs- og kynningarfundum.

Öll frumkvöðlasveitarfélögin lýsa því sem áskorun að fá fulltrúa heilbrigðisstofnana til samstarfs og nokkurra áhyggja hefur gætt vegna stöðu heilbrigðiskerfisins varðandi innleiðingu farsældarlaganna, þar sem flest sveitarfélaganna upplifa að heilbrigðisþjónusta á svæðinu hafi ekki fengið fræðslu um innleiðingu og þekki ekki til farsældarlaganna á sama hátt og félags- og skólakerfið. Mikilvægt verkefni á árinu er því að fá heilbrigðisráðuneyti til aukins samstarfs við innleiðinguna með fræðslu um hlutverk heilbrigðisstarfsmanna í samþættingu þjónustu í þágu farsældar barna.

6. Helstu verkefni ársins 2023

Á árinu 2023 er stefnt að áframhaldandi innleiðingu farsældarlaganna innan allra sveitarfélaga og framhaldsskóla, með sérstaka áherslu á innleiðingu laganna innan heilbrigðiskerfisins. Ráðist verður í víðtæka kynningu farsældarlaganna í íþrótt- og tómstundastarfi og innan lögreglunnar.

Ferðaáætlun farsældarrúttunnar vorið 2023 liggur fyrir og er áætlað að funda með fulltrúum allra sveitarfélaga auk fulltrúa viðkomandi ríkisstofnana. Þá er unnið að aðgengilegu kynningarefni og fræðsluefni. Stefnt er að opnun sérstakrar vefsíðu farsældar fyrir almenna þjónustuveitendur sem og börn, foreldra og aðstandendur barna.

Áframhaldið er vinnu við frekari ritun laga og reglugerða sem snerta farsæld barna með einum eða öðrum hætti. Má þar nefna frumvarp til laga um breytingar á öðrum lögum tengdum farsældinni, endurskoðun reglugerðar um tengiliði og málstjóra, reglugerð um stigskiptingu á grundvelli farsældar og reglugerð um úthlutun fjármagns.

Stefnt er að því að farsældarþing fari fram í byrjun september 2023 en farsældarþingi er á grundvelli laganna ætlað að vera umræðuvettvangur fagfólks, notenda og stjórnvalda þar sem unnið er að samþættingu farsældarþjónustu, nýsköpun og úrbótum í málum sem varða farsæld barna. Þingið á að vera öllum opið, en sérstaklega skal tryggja þátttöku barna. Á farsældarþingi skal m.a. ræða og leggja drög að stefnu um farsæld barna og framkvæmdaáætlun ríkisins til fjögurra ára og svæðisbundna forgangsörðun aðgerða í þágu farsældar barna.

Eins og greint var frá í inngangskafli hefur síðastliðin ár farið fram margþætt vinna við endurskoðun á félagslegri umgjörð barna og fjölskyldna þeirra með snemmtækan stuðning, samþætta þjónustu og samstarf þvert á stofnanir ríkis og sveitarfélaga að leiðarljósi. Litið hefur verið á gildistöku farsældarlaganna sem forsendu áframhaldandi breytinga. Á haustmánuðum 2022 kynnti Ásmundur Einar Daðason, mennta- og barnamálaráðherra, viðamiklar breytingar sem ráðist verður í á menntakerfinu. Skólaþjónusta verður styrkt þvert á öll skólastig með nýjum heildarlögum um skólaþjónustu og nýrri stofnun. Hlutverk nýrrar stofnunar, sem ætlað er að koma í stað Menntamálastofnunar, er að tryggja gæði menntunar og aðgengi allra nemenda, foreldra og starfsfólks skóla að samþættri og heildstæðri skólaþjónustu á leik-, grunn- og framhaldsskólastigi. Aðgerðirnar eru liður í menntastefnu stjórnvalda til ársins 2030⁷, samþættingu þjónustu í þágu farsældar barna og Barnvænu Íslandi.⁸

⁷ Þingsályktun um menntastefnu fyrir árin 2021-2030.

⁸ Tillaga til þingsályktunar um Barnvænt Ísland – framkvæmd barnasáttmála Sameinuðu þjóðanna.

Viðauki 1

#	Kynningar -og fræðslufundir um farsældarlög	Hvenær	Hver kynnti
1	Fjölskyldusvið Múlaþings Kynning á farsældarlögum og innleiðingu	7. 1. 2022	Mennta- og barnamálaráðuneytið (MRN)
2	Soroptimistaklúbbur Reykjavíkur Kynning á farsældarlögum og innleiðingu	11. 1. 2022	Mennta- og barnamálaráðuneytið
3	Tannlæknabíng Erindi m.a. um farsældarlögin	28. 1. 2022	Barna og fjölskyldustofa (BOFS)
4	Ráðstefna BUGL Kynning á farsældarlögum og innleiðingu	30. 1. 2022	Mennta- og barnamálaráðuneytið
5	Fjölskyldusvið Seltjarnarnesbæjar Kynning á BOFS og farsældarlögum	9. 2. 2022	BOFS
6	Fundur Leiðtogaráðs LUF Kynning á farsældarlögum og innleiðingu	10. 2. 2022	Mennta- og barnamálaráðuneytið
7	Fjölskyldu- og barnasvið og mennta- og lýðheilsusvið Hafnarfjarðar Kynning á BOFS og farsældarlögum	11. 2. 2022	BOFS
8	„Náum áttum“- Samstarfshópur um fræðslu og forvarnarmál Kynning á farsældarlögum og innleiðingu	16. 2. 2022	BOFS og MRN
9	Lögreglan á Austurlandi Kynning á farsældarlögum og innleiðingu	7. 3. 2022	BOFS og MRN
10	Þjónustumiðstöð Austur Kynning á farsældarlögum og innleiðingu	11. 3. 2022	BOFS
11	Árþing Skólastjórafélagsins Erindi um barnavernd, BOFS og farsældarlögin	11. 3. 2022	BOFS
12	Fyrsta árs nemar í félagsráðgjöf Kynning á farsældarlögum og innleiðingu	16. 3. 2022	BOFS
13	Heimsókn sænskra félagsmálastjóra Kynning á farsældarlögum	25. 3. 2022	BOFS og MRN
14	Fundur MRN með skólastjórnendum framhaldsskóla og Menntamálastofnun Kynning á farsældarlögum og innleiðingu	28. 3. 2022	Mennta- og barnamálaráðuneytið
15	Félagsráðgjafar á LSH Kynning á farsældarlögum og innleiðingu	31. 3. 2022	BOFS og MRN
16	Vinnudagur félags skólastjórnenda í Reykjavík Kynning á farsældarlögum og innleiðingu	1. 4. 2022	BOFS og MRN
17	Skólastjórnendur á Íslandi Kynning á farsældarlögum og innleiðingu	6. 4. 2022	BOFS og MRN

18	Gestir frá Albaníu Kynning á farsældarlögum og innleiðingu	24. 4. 2022	Mennta- og barnamálaráðuneytið
19	Gestir frá Litháen Kynning á farsældarlögum og innleiðingu	25. 4. 2022	Mennta- og barnamálaráðuneytið
20	Sérfræðingar frá UNICEF í Albaníu Kynning á BOFS og farsældarlögum	27. 4. 2022	BOFS
21	Þjónustumiðstöð Breiðholts Kynning á BOFS og farsældarlögum	28. 4. 2022	BOFS
22	Velferðarþjónusta á Húsavík Kynning á BOFS og farsældarlögum	5. 5. 2022	BOFS
23	Æskulýðsráð Kynning á farsældarlögum og Barnvænu Íslandi	10. 5. 2022	Mennta- og barnamálaráðuneytið
24	Félagsráðgjafadeild HÍ Kynning á samþættingu þjónustu	10. 5. 2022	BOFS
25	Geðheilsumiðstöð barna hjá Heilsugæslu höfuðborgarsvæðisins Kynning á farsældarlögum og innleiðingu	11. 5. 2022	Mennta- og barnamálaráðuneytið
26	Farsældarrútan í Reykjanesbæ Kynning á farsældarlögum og innleiðingu	13. 5. 2022	BOFS og MRN
27	Félagsráðgjafabíng Kynning á farsældarlögum og innleiðingu	13. 5. 2022	BOFS og MRN
28	Félagsráðgjafabíng Kynning á kostnaðar- og nytjagreiningu farsældarlaganna	13. 5. 2022	BOFS og MRN
29	Farsæld í skólasterfi, vinnufundur með kennurum í leik-, grunn- og framhaldsskólum Kynning á farsældarlögum, innleiðingu og BOFS	16. 5. 2022	BOFS og MRN
30	Farsældarrútan á Ísafirði Kynning á farsældarlögum og innleiðingu	20. 5. 2022	BOFS og MRN
31	Ráðgjafar- og greiningarstöð ríkisins Kynning á farsældarlögum og innleiðingu	20. 5. 2022	BOFS
32	Farsældarrútan í Borgarnesi Kynning á farsældarlögum og innleiðingu	23. 5. 2022	BOFS og MRN
33	Farsældarrútan á Blönduósi Kynning á farsældarlögum og innleiðingu	23. 5. 2022	BOFS og MRN
34	Farsældarrútan á Höfn í Hornafirði Kynning á farsældarlögum og innleiðingu	23. 5. 2022	BOFS
35	Farsældarrútan á Akureyri Kynning á farsældarlögum og innleiðingu	24. 5. 2022	BOFS og MRN
36	Gestir frá Slóveníu Kynning á farsældarlögum	25. 5. 2022	Mennta- og barnamálaráðuneytið
37	Farsældarrútan á höfuðborgarsvæðinu Kynning á farsældarlögum og innleiðingu	30. 5. 2022	BOFS og MRN

38	Gestir frá Búlgaríu Kynning á farsældarlögum	7. 6. 2022	Mennta- og barnamálaráðuneytið
39	Farsældarrútan á Egilsstöðum Kynning á farsældarlögum og innleiðingu	7. 6. 2022	BOFS og MRN
40	Farsældarrútan í Hveragerði Kynning á farsældarlögum og innleiðingu	8. 6. 2022	BOFS og MRN
41	Farsældarrútan á Hellu Kynning á farsældarlögum og innleiðingu	8. 6. 2022	BOFS og MRN
42	Farsæld í skólastarfi Kynning á farsældarlögum og innleiðingu og vinnufundur	16. 6. 2022	BOFS og MRN
43	Fræðafólk frá Póllandi Kynning á farsældarlögum og BOFS	14. 6. 2022	BOFS
44	Najat Maalla M'jid, fulltrúi aðalritara Sameinuðu þjóðanna um öfbeldi gegn börnum Kynning á farsældarlögum, BOFS og innleiðingu	20. 6. 2022	BOFS og MRN
45	Skólafólk í sveitarfélaginu (Stórutjarnarskóli) Kynning á farsældarlögum og BOFS	17. 6. 2022	BOFS og MRN
46	Akranes – heimsókn ráðherra Samráðsfundur við frumkvöðlasveitarfélag	24. 8. 2022	Ráðherraheimsókn með fulltrúum BOFS og MRN
47	Vestmannaeyjar – heimsókn ráðherra Samráðsfundur við frumkvöðlasveitarfélag	29. 8. 2022	Ráðherraheimsókn með fulltrúum BOFS og MRN
48	Hafnarfjörður – málþing um farsæld Kynning á farsældarlögum og BOFS	1.9. 2022	BOFS og MRN
49	Vesturmiðstöð í Reykjavík Kynning á farsældarlögum og BOFS	8. 9. 2022	BOFS
50	Kennarasamband Vestfjarða Kynning á farsældarlögum og BOFS	9. 9. 2022	BOFS
51	Suðurmiðstöð í Reykjavík Kynning á farsældarlögum og BOFS	15. 9. 2022	BOFS
52	Skólamálaþing Snæfellsnesi Kynning á farsældarlögum og BOFS	19. 9. 2022	BOFS og MRN
53	Austurmiðstöð í Reykjavík Kynning á farsældarlögum og BOFS	20. 9. 2022	BOFS
54	Starfsfólk Keðjunnar í Reykjavík Kynning á farsældarlögum og BOFS	29. 9. 2022	BOFS
55	Árborg - heimsókn ráðherra Samráðsfundur við frumkvöðlasveitarfélag	30.9.2022	Ráðherraheimsókn með fulltrúum BOFS og MRN
56	Menntaskólinn á Akureyri Kynning á farsældarlögum og BOFS	7.10.2022	BOFS og MRN
57	Norrænir embættismenn á sviði íþróttamála Kynning á farsældarlögum og innleiðingu	13.10.2022	MRN

58	Nemendur í meistaranámi á menntavísindasviði Kynning á farsældarlögum og BOFS	14.10.2022	BOFS
59	Gestir frá Lettlandi Kynning á farsældarlögum og BOFS	18.10.2022	BOFS og MRN
60	Samtök sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu Kynning á farsældarlögum	26.10.2022	MRN
61	Fulltrúar heilbrigðisumdæmanna Kynning á farsældarlögum og BOFS	27.10.2022	BOFS
62	Grunnur, félag fræðslustjóra og stjórnenda Kynning á farsældarlögum og BOFS	27.10.2022	MRN
63	BUGL Kynning á farsældarlögum og BOFS	28.10.2022	BOFS
64	Sálfræðingafélag Íslands Kynning á farsældarlögum og BOFS	1.11.2022	BOFS
65	Geðheilbrigðismiðstöð barna Kynning á farsældarlögum og BOFS	1.11.2022	BOFS
66	Fræðsludagar heilsugæslunnar á höfuðborgarsvæðinu Kynning á farsældarlögum og BOFS	4.11.2022	BOFS
67	Delta-Kappa-Gamma, Félag kvenna í fræðslustörfum Kynning á farsældarlögum og BOFS	7.11.2022	BOFS
68	Fundur með Verkenntaskóla Akureyrar- stjórnendur og stoðþjónusta Innleiðing farsældarlaga í framhaldsskóla	9.11.2022	MRN
69	Garðabær, starfsfólk sveitarfélagsins Kynning á farsældarlögum og BOFS	9.11.2022	BOFS
70	Háskóli Íslands – nemendur í diplómanámi í farsæld Kynning á farsældarlögum og BOFS	10.11.2022	BOFS
71	Menntaskólinn við Sund – stjórnendur og stoðþjónusta Innleiðing farsældarlaga í framhaldsskóla	13. 12. 2022	MRN
72	Fundur með framhaldsskólum í frumkvöðlasveitarfélögum um innleiðingu farsældarlaga í framhaldsskóla	16.11.2022	BOFS og MRN
73	Menntavísindasvið Kynning á farsældarlögum og BOFS	21.11.2022	BOFS
74	Fjölbrautaskólinn í Breiðholti – stjórnendur og stoðþjónusta Innleiðing farsældarlaga í framhaldsskóla	21.12.2022	MRN
75	Sveitarfélagið Vesturbyggð Kynning á farsældarlögum og BOFS	24.11.2022	BOFS
76	Múlabing, starfsfólk leik-, grunnskóla og velferðarþjónustu Kynning á farsældarlögum og BOFS	25.11.2022	BOFS og MRN

77	Menntaskólinn á Egilsstöðum – stjórnendur og stoðþjónusta) Kynning á farsældarlögum og BOFS	25.11. 2022	BOFS og MRN
78	Fjallabyggð starfsfólk sveitarfélagsins Kynning á farsældarlögum og BOFS	30.11.2022	BOFS og MRN
79	Akureyri og nágrennasveitarfélög – heimsókn ráðherra Kynning á farsældarlögum og BOFS Samráðsfundur við frumkvöðlasveitarfélag	30.11.2022	Ráðherraheimsókn með fulltrúum BOFS og MRN
80	Starfsdagur BOFS og Samtaka sveitarfélaga á Vesturlandi Kynning á farsældarlögum og BOFS	2.12.2022	BOFS
81	Landlæknir – Heilsueflandi framhaldsskólar Kynning á farsældarlögum, innleiðingu og BOFS	6.12.2022	BOFS og MRN
82	Kynning fyrir sendiherra Noregs, Aud Lise Norheim Kynning á farsældarlögum og BOFS	13.12.2022	BOFS og MRN
83	Menntaskólinn við Sund – stjórnendur og stoðþjónusta Innleiðing farsældarlaga í framhaldsskóla	13. 12. 2022	MRN
84	Framhaldsskólinn í Mosfellsbæ – stjórnendur og stoðþjónusta Innleiðing farsældarlaga í framhaldsskóla	14.12.2022	MRN
85	Fjölbrautaskóli Suðurlands – kennarafundur Kynning á farsældarlögum og BOFS	15.12.2022	BOFS og MRN
86	Finnska félagsmálaráðuneytið Kynning á farsældarlögum og BOFS	15.12.2022	BOFS

Viðauki 2

Útgjöld sveitarfélaga vegna innleiðingar farsældarlaga árið 2022

